

**การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการศึกษาเชิงสร้างสรรค์
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี
The Development of Local Museum to Promoting Creativity Study.
Baan Kao National Museum, Kanchanaburi**

กรัณย์พล วิวรรณมงคล*

Karanphon Wiwanthamongkon

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู 2) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู และ 3) ประเมินผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครู สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และนักศึกษาโครงการพัฒนาครูให้ได้วุฒิปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำนวน 39 คน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์โดยเน้นให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริง จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมสร้างสรรค์เอกสารนำชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า และกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า ซึ่งผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครูทั้ง 2 กิจกรรมอยู่ในระดับดีและระดับดีมากตามลำดับ นอกจากนี้ผลประเมินการดำเนินงานการจัดกิจกรรมของนักศึกษาครู ส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดชิ้นงานเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษา และเกิดผลกระทบต่อพัฒนาทางการศึกษาและชุมชนอย่างมีส่วนร่วมจากส่วนงานต่างๆ ยังได้แนวทางการพัฒนาโดยเฉพาะนักศึกษาครูได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถใช้กับแหล่งเรียนรู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ: พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น/พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า/การศึกษาเชิงสร้างสรรค์

Abstract

This research aimed to: 1) develop creative integrated activities about a local museum for student teachers; 2) study the results of integrated learning management of creative activities about the local museum for student teachers and 3) evaluate the results of the integrated learning management of creative activities about the local museum. The sample consisted of 39 student teachers majoring in Information Technology for Education from teacher development

* อาจารย์ ดร. กลุ่มหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

project to reach a Bachelor degree. The results revealed that there were two of creative integrated activities in Ban Kao which emphasized on hands-on experience, namely Baan Kao National Museum brochure creation and activities of creative leaning activities. The two activities organized by the student teachers were evaluated as good and very good respectively. Moreover, the results of the evaluation of the student teachers' organization of leaning activities caused learning processes from integrated learning management of creative activities about the local museum, students' creative products, educational and community development with the cooperation of all stakeholders and development guidelines for student teachers to creatively apply to other learning resources

Keyword: Local museum /Baan kao national museum/ creativity study

บทนำ

การที่จะพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมฐานความรู้ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องสร้างลักษณะนิสัยรักการเรียนรู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้คนในสังคมต้องตระหนักว่าการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ในสถานศึกษาเป็นเพียงช่วงเวลาช่วงหนึ่งของชีวิตเท่านั้น และจัดการเรียนรู้ที่สร้างประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนอย่างหลากหลายสู่การนำไปปรับใช้ในอนาคต พิพิธภัณฑ์จึงเป็นแหล่งเรียนรู้อีกแหล่งหนึ่งที่ไม่เพียงแต่จะสามารถปลูกฝังให้เราซึมซับถึงมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมยังเชื่อมโยงผู้คนในสังคม แต่ยังสามารถพัฒนาการในอดีตถึงปัจจุบันของ อัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ พิพิธภัณฑ์มิใช่เป็นเพียงสถานที่เก็บรวบรวมจัดหมวดหมู่และแสดงของเก่าอย่างที่เรารับรู้และเข้าใจแต่ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เชิญให้ศึกษาเรียนรู้อย่างไม่วันลืมนที่สุด และให้ผู้ชมเกิดความใฝ่รู้ และจินตนาการด้วยความสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษในอดีตที่สร้างวัตถุแต่ละสิ่งได้อย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งเป็นฐานความรู้ของการเกิดความคิด

ใหม่ๆ อย่างหลากหลายวิทยาการ ดังนั้นพิพิธภัณฑ์จึงเป็นชุมทรัพย์ที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมที่เป็นอยู่สู่สังคมแห่งการเรียนรู้ (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2549) การจัดเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างบูรณาการและสร้างสรรค์โดยเชื่อมโยงศาสตร์ สาระวิชาสู่พิพิธภัณฑ์อย่างกลมกลืน ซึ่งในมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้เน้นการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และการบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา จนถึงภูมิปัญญา และวิทยาศาสตร์จะเห็นได้ว่า การศึกษาในเชิงสร้างสรรค์จะนำไปใช้ในสาขาต่างๆ ได้ ซึ่งศิริพร ศรีสินธุ์โรและอุษณีย์ พรหมสุวรรณ (2551: 78-79) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสร้างความภาคภูมิใจในผู้เรียนของท้องถิ่น และยังเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นนั้นๆ เป็นคลังสะสมภูมิปัญญาความรู้สำหรับคนในท้องถิ่นเป็นแหล่งท่องเที่ยวทำให้คนรู้จักมากขึ้นเป็นช่องทางได้มาซึ่งรายได้ของชุมชน และส่งผลต่อการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในเชิงสร้างสรรค์งานอาชีพหรือเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชุมชน

การสร้างสรรคทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ไม่ว่าจะเป็นด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ศิลปะ อุตสาหกรรม ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน และมีประโยชน์ต่อสังคมทำให้เกิดรายได้แก่ประเทศ ซึ่งอารี พันธมณี (2545: 1) ได้กล่าวไว้สอดคล้องกับ พรณี เกษมกล (2534:75) ว่าการสร้างสรรคเป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่สามารถแสวงหาได้ และการพัฒนาคนในประเทศชาติให้เกิดความสามารถ สร้างสรรคนั้นจะเกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก จะทำให้ประเทศยังมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้มากขึ้นเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากประเทศพัฒนาทั้งหลาย ซึ่งจัดเป็นประเทศผู้นำของโลก ทั้งนี้เพราะประเทศดังกล่าวมีประชากรมีความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือกล้าใช้จินตนาการ สามารถสร้างสรรคผลงานแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์เอื้ออำนวยความสะดวกสบายเหมาะสมกับสถานการณ์กล่าวไว้ข้างต้น

จังหวัดกาญจนบุรีมีพิพิธภัณฑ์หลากหลายประเภท ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ที่จัดขึ้นโดยเอกชน ชุมชนร่วมกับภาครัฐ และภาครัฐอย่างเดียวซึ่งมีลักษณะจุดเด่นในแต่ละพิพิธภัณฑ์ที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลักษณะพิพิธภัณฑ์ต่างๆ และพิจารณาความสำคัญของการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ พบว่าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งมากกว่าพิพิธภัณฑ์อื่นๆ ในด้านการเกิดเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ที่ขุดค้นพบในจังหวัดกาญจนบุรี อีกทั้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสากลที่มีผู้นิยมมาศึกษาเรียนรู้ และศึกษาร่องรอยในอดีต จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่ควรส่งเสริมให้ผู้เข้ามาเข้าชมได้เรียนรู้และเสริมประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์ อีกทั้งเป็นสถานที่สำคัญที่องค์กรหลายองค์กรได้ให้ความสนใจพัฒนาให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ให้คงอยู่คู่ชาวกาญจนบุรี

ตลอดไป และผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสื่อการจัดแสดงที่หลากหลายจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า จึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะทำการพัฒนาให้พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า ได้มีกิจกรรมส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์แก่คนในท้องถิ่น

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีได้มีบทบาทจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ ประกอบกับความสำคัญและคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่จะบูรณาการสร้างประสบการณ์ให้นักศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เชื่อมโยงได้อย่างเหมาะสมในแต่บริบทของท้องถิ่นด้วยความสำคัญ 2 ประการ ประการหนึ่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้พร้อมต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนหรือผู้ที่จะมาศึกษา จะต้องปรับเปลี่ยนพิพิธภัณฑ์ ให้มีการเตรียมพร้อมการให้บริการแหล่งเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ประการที่สอง เป็นการพัฒนาประสบการณ์นักศึกษาครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างครุมีอาชีพโดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ผู้เรียนโดยมุ่งหวังผู้เรียนให้เกิดความคิดจินตนาการในลักษณะที่เป็นการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ และเอื้อประโยชน์แก่คนในท้องถิ่น การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ยังได้เสริมสร้างให้นักศึกษาได้เกิดความคิดสร้างสรรค์กิจกรรมตามแหล่งการเรียนรู้ และเป็นแนวทางในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

การพัฒนาครูพันธุ์ใหม่เข้าสู่กระแสการพัฒนาวิชาชีพครูในยุคปัจจุบันการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่พื้นฐานความรู้ การสร้างสรรค์ผลผลิตที่ให้นักศึกษาครุมีความรู้ ความสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นลำดับ และการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ของนักศึกษาครูจะต้องได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประสบการณ์ตรงได้ลงมือปฏิบัติจริงตามวัย การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มีอิสระในการเรียนรู้โดยใช้

ศาสตร์การเรียนรู้ไปบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการวิชาชีพครูต่อไปได้อย่างครมื่ออาชีพ

นักศึกษาครู

3. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู
2. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์สำหรับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแสดงเป็นกรอบการวิจัยได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวความคิด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในลักษณะของการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Methods Research) Creswell John (2002) มีขั้นตอนการดำเนินการศึกษาจำนวน 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพิพิธภัณฑ์และแนวการจัดกิจกรรมรายวิชา โดยทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ และนักศึกษาครู จากนั้นทำการศึกษาสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของการพัฒนากิจกรรม ทำการวิเคราะห์เนื้อหารายวิชา สรุปแนวทางและจัดนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมให้กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ปรับกิจกรรมจากการศึกษาที่เหมาะสมกับนักศึกษาครูทั้ง 2 กลุ่ม ที่จะทำการพัฒนาการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

2. ออกแบบและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู โดยนำข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมาออกแบบกิจกรรมจำนวน 2 กิจกรรม กิจกรรมแรกเป็นกิจกรรมการออกแบบเอกสารนำชมพิพิธภัณฑ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา และกิจกรรมที่ 2 เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์บ้านเก่าสำหรับนักศึกษาโครงการให้ได้วุฒิปริญญาตรี นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน จากนั้นปรับปรุงแก้ไขพร้อมนำไปทดลองจริง

3. นำกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาครูจัดทำเป็นกลุ่มตามแผน โดยกลุ่มแรกนำนักศึกษาสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาจำนวน 19 คนไปศึกษาส่วนต่างๆ ของพิพิธภัณฑ์ ถ่ายรูปและออกแบบเอกสารนำชมพิพิธภัณฑ์ ส่วนกลุ่มที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้

ให้กับนักศึกษาโครงการพัฒนาครูให้ได้วุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา จำนวน 20 คนโดยนำชมพิพิธภัณฑ์และให้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เมื่อพัฒนาและตรวจสอบกิจกรรมการเรียนรู้แล้วให้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนวัดท่าโป๊ะ จำนวน 19 คนที่ตำบลท่าโป๊ะ อำเภอมะนัง จังหวัดกาญจนบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

4. ประเมินผลการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยทำการประเมิน 2 ส่วน ส่วนแรกประเมินผลการจัดกิจกรรมของนักศึกษาครูทั้ง 2 กลุ่ม และส่วนที่ 2 ประเมินหลังจากการจัดกิจกรรมเป็นที่เรียบร้อยแล้วโดยประเมินการพัฒนา ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ และด้านความยั่งยืน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ประชากร ประกอบด้วย นักศึกษาปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ที่เป็นนักศึกษาภาคปกติและนักศึกษาภาคสมทบตามโครงการพัฒนาครูประจำการที่ได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 จำนวน 450 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

นักศึกษาครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมโครงการในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 19 คน นักศึกษาครูโครงการพัฒนาครูประจำการ จำนวน 20 คน รวมจำนวน 39 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

3. กลุ่มตัวอย่างทดลองกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ได้แก่

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่อาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรม โรงเรียนวัดท่าโป๊ะ จำนวน 19 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

1. กิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการออกแบบเอกสารนำชมพิพิธภัณฑ์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์บ้านเก่าสำหรับนักศึกษาโครงการให้ได้วุฒิปริญญาตรี
2. แบบประเมินการออกแบบเอกสารนำชมพิพิธภัณฑ์
3. แบบประเมินกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์บ้านเก่า
4. แบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
5. แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการสัมภาษณ์ความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เกี่ยวข้อง กับพิพิธภัณฑ์ และนักศึกษาครูด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
2. การวิเคราะห์ผลการประเมินการออกแบบเอกสารนำชมพิพิธภัณฑ์ ด้วยค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การวิเคราะห์ผลการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า ด้วยค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักศึกษาครูจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ได้ดำเนินการจำนวน 2 กิจกรรมได้ผลดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมสร้างสรรค์เอกสารนำชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า เป็นการจัดกิจกรรมให้กับนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา โดยศึกษาข้อมูลในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า จากนั้นร่วมจัดทำเอกสารนำชมพิพิธภัณฑ์ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลแนะนำการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า ลักษณะกิจกรรมเป็นที่นักศึกษาโครงการพัฒนาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ได้วางแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนโดยร่วมกับเจ้าหน้าที่ให้ความรู้แก่นักเรียนโดยแบ่งการจัดกิจกรรมดังนี้ กิจกรรมที่ 1 คนเก่าเล่าเรื่องเมืองกาญจน์ กิจกรรมที่ 2 สืบสานอารยธรรมก่อนเก่ากิจกรรมที่ 3 เรือนำเส้ากับโรงศพ กิจกรรมที่ 4 แหล่งขุดพบซากดึกดำบรรพ์ กิจกรรมที่ 5 ร่วมสร้างสรรค์พัฒนากรมนุษย์ กิจกรรมที่ 6 อารยธรรมผ่องผุดปราสาทเมืองสิงห์

2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

2.1 ผลของกิจกรรมสร้างสรรค์เอกสารนำชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า ของนักศึกษาครู สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาพัฒนาได้อย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ เอกสารสามารถนำไปใช้ได้จริงและได้รับประสบการณ์ที่สามารถไปประยุกต์ใช้ในการฝึกประสบการณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายข้อของการประเมินพบว่า ความสวยงามของชิ้นงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

($\bar{X} = 3.63$, $SD. = 0.40$) รองลงมาเป็นด้านเนื้อหา และความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.63$, $SD. = 0.59$) และสุดท้ายเป็นด้านองค์ประกอบรูปแบบ ($\bar{X} = 3.63$, $SD. = 0.40$)

2.2. ผลการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑสถานเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูโครงการได้รับวุฒิปริญญาตรีโดยภาพรวม และรายข้อย่อยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 2.76$, $SD. = 0.45$) เมื่อพิจารณาข้อย่อยพบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรม (สถานที่ สื่อ และอุปกรณ์) ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนและด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 2.83$, $SD. = 0.41$) และรองลงมาเป็นด้านความสอดคล้องของกิจกรรมที่จัดในแต่ละฐานการเรียนรู้ ด้านความสร้างสรรค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 2.66$, $SD. = 0.51$)

3. ผลการประเมินการพัฒนางานกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจากผลการสัมภาษณ์และผลการจัดกิจกรรมของนักศึกษาได้ข้อมูลนำมาวิเคราะห์ผลการพัฒนาดังนี้ 1) ด้านกระบวนการพัฒนาการศึกษาตามขั้นตอนการวางแผนการจัดกิจกรรม นักศึกษาครูเรียนรู้กระบวนการพัฒนาสื่อและกิจกรรมจากพิพิธภัณฑสถาน และปรับเปลี่ยนประยุกต์ใช้กิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านผลผลิตจากการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ได้เอกสารนำชมพิพิธภัณฑสถานจากการพัฒนาของนักศึกษาครู 3) ด้านผลกระทบให้การจัดการทางพิพิธภัณฑสถานได้วางขอบเขตการพัฒนา กิจกรรมได้อย่างหลากหลายและสู่ตัวผู้เรียนมากยิ่งขึ้น 4) ด้านความยั่งยืนการพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้นักศึกษาปรับประยุกต์ความรู้ที่ได้รับนำไป

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้กับแหล่งเรียนรู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑสถานเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นดังนี้กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมสร้างสรรค์เอกสารนำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่าสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่าสำหรับนักศึกษาครูโครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้วุฒิปริญญาตรี

2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑสถานเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูผลของกิจกรรมแรก กิจกรรมสร้างสรรค์เอกสารนำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่าของนักศึกษาสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับดี ส่วนกิจกรรมที่ 2 ผลการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑสถานเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูโครงการได้รับวุฒิปริญญาตรีโดยภาพรวมและรายข้อย่อยอยู่ในระดับดีมาก

3. ผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการพิพิธภัณฑสถานเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูพบที่มีการเปลี่ยนแปลงใน ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบและด้านความยั่งยืนต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย และวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูได้ข้อเสนอแนะการวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อพิพิธภัณฑ์

1. จากการพัฒนากิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า ทางพิพิธภัณฑ์ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้มากขึ้น จากกิจกรรมที่จัดให้กับนักศึกษาครูและนักเรียน ให้ความร่วมมือดี แต่ก็นำไปจัดกับบุคคลกลุ่มอื่นๆ ต้องปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทในการเรียนรู้

2. ควรส่งเสริมพนักงานที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ได้มีบทบาทในการจัดกิจกรรมเพื่อสามารถพัฒนาพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต

3. การศึกษาพบว่าความคิดสร้างสรรค์ยังเป็นรอง ดังนั้นการจัดกิจกรรมทางผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมควรเน้นย้ำและทำบ่อยๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

1. องค์กรชุมชนควรให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์สิ่งที่สืบทอด ชุดค้นพบ และร่วมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี

2. องค์กรท้องถิ่นควรร่วมมือในการจัดกิจกรรมกับทางพิพิธภัณฑ์ในการจัดสรรบรรยากาศเพื่อการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

3. องค์กรผู้นำชุมชนควรส่งเสริมจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมในชุมชน ในการสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อเป็นประโยชน์กับทางพิพิธภัณฑ์

4. สร้างโครงการโรงเรียนเครือข่ายในการจัดกิจกรรมน้อมอนุรักษ์พิพิธภัณฑ์บ้านเก่า เพื่อเป็นฐานในการเรียนรู้การจัดกิจกรรมอื่นๆ กับทางพิพิธภัณฑ์

ข้อเสนอแนะผู้ใช้บริการ

1. ผู้ใช้บริการควรสร้างความเข้าใจในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ และการปฏิบัติตนศึกษาเรียนรู้ ร่องรอยทางประวัติศาสตร์

2. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สามารถศึกษาจากขั้นตอนในเอกสารและเพื่อให้ผู้เรียนจะได้รับความรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

3. ผู้ใช้บริการควรศึกษาแนวความคิดที่ได้จัดแสดงและสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาต่อยอดในการปฏิบัติงาน และมองอย่างสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษ

ข้อเสนอแนะต่องานวิจัย

1. ควรสร้างบทเรียน หรือหลักสูตร ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่ในจังหวัดกาญจนบุรีโดยความร่วมมือกับทางมหาวิทยาลัยราชภัฏในการพัฒนา

2. ควรมีการขยายกลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้กับโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

3. ควรส่งเสริมศึกษาวิจัยกระบวนการเรียนรู้ ตามรอยประวัติศาสตร์แห่งอารยธรรมยุคก่อนประวัติศาสตร์ กาญจนบุรี - สุพรรณบุรี

4. ควรส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้สำเร็จได้นี้ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์ ที่ได้มอบโอกาสประสบการณ์ในการปฏิบัติการวิจัยและทุนการศึกษาโครงการวิจัย การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และเป็นที่ปรึกษาตลอดระยะเวลา พร้อมทั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการดำเนินการวิจัย กราบขอบพระคุณอาจารย์ สมลักษณ์ เจริญพจน์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการวิพากษ์ การพัฒนา

พิพิธภัณฑ์ รองศาสตราจารย์ สมประสงค์ น่วมบุญลือ อาจารย์ ดร.นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และนางสาววรรณภา แสงวัฒนะกุล ที่ได้ให้คำแนะนำติดตามเยี่ยมเยียน กระบวนการจัดกิจกรรมการพัฒนาพิพิธภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ กราบขอบพระคุณหัวหน้าพิพิธภัณฑ์ สถานแห่งชาติบ้านเก่าและเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้คอยช่วยเหลือ บริการ ให้คำแนะนำในการร่วมพัฒนา พิพิธภัณฑ์

เอกสารอ้างอิง

- พรณี เกษกมล. (2534). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. **สารพัฒนาหลักสูตร**. 21.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2549). **ชี้ทางออกชี้ทางออกพิพิธภัณฑ์ไทย.วารสารสื่อพลัง**. ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2549 บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน).
- ศิริพร ศรีสินธุ์ไร และ อุษณีย์ พรหมสุวรรณ. (2551). **สาระสำคัญของงานวิจัยวัฒนธรรม เล่ม 2 ประจำปี 2524-2548**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อารี พันธมณี. (2545). **จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร: ไยโหม.
- Creswell John W. (2002). **Research Design Qualitative Quantitative and Mixed Methods Approaches**. 2nd ed. London United Kingdom.